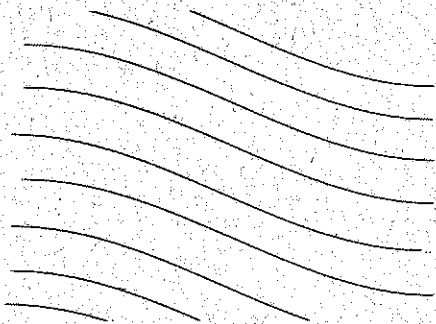

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

NOVEMBER 1995/11

- ▲ DOMA IN V SVETU ● Novi vodje in mentorji študijskih krožkov ● Izobraževanje na daljavo ni več tisto, kar je bilo ● Mednarodni Evropski posvet prostovoljskih združenj
- izobraževalni programi Evropske skupnosti ● Na poti k povezovanju v Evropi
- Predstavitve študijskih krožkov na mednarodnem kongresu na Južnem Tirolskem
- Načela šole vseživljenjskega učenja ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● Izobraževanje moderatrorjev trenerjev za izvajanje programa Odkrivanje poklicnega cilja v Sloveniji
- ▲ PREBRALI SMO ZA VAŠ ● Izziv raznolikosti - stili spoznavanja, učenja, mišljenja
- ▲ POSVETI, KONFERENCE ● Konferenca Evropsko leto vseživljenjskega učenja
- Druga svetovna konferenca o vseživljenjskem učenju ● Inspiracija 96: Svetovna informacijska družba in vseživljenjsko učenje ● Mednarodna konferenca in razstava Rast z učenjem
- ▲ PRIPRAVLJAMO ● Samorazvoj sodelavcev za konkurenčnost organizacije
- Vabilo na decembrsko srečanje udeležencev izobraževanja iz NLP-ja ▲ IŠČEMO PRAVE IZRAZE ● Smo še 'slušatelji'? ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimoboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
  - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
  - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
  - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnosti;
  - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
  - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
  - novosti v upravljanju in zakonodaji;
  - statistične podatke;
  - mnenja, stališča in predloge;
  - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
  - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
  - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
  - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemaajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Vida A. Mohorčič Špolar - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 61000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

X.400: S=SAEC;OU=GUEST;PRMD=AC;ADMD=MAIL;C=SI

RFC-822: saec@ guest.arnes.si

DECnet: STENAR::LJACRS

DOMA IN V SVETU

Novi vodje in mentorji študijskih krožkov

Triletno delovanje projekta Študijski krožki prinaša nove razveseljive uspehe, ki so sad skupnega dela strokovnjakov ACS in denarne podpore Ministrstva za šolstvo in šport.

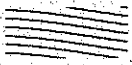
V preteklih dveh letih se je za delo v študijskih krožkih usposobilo 133 vodij in mentorjev, letos se jim pridružuje še 77 novih, ki bodo v svojih okoljih opravljali pomembno poslanstvo: - širili možnosti za izobraževanje odraslih. Novi vodje in mentorji prihajajo iz različnih krajev Slovenije in iz različnih organizacij, ki pa niso samo izobraževalne; to je še posebno razveseljivo, zlasti za širjenje izobraževanja tudi na vsa druga področja življenja in dela ljudi. Ravno to je bil poglobitni namen in izhodišče pri snovanju tega projekta, in tudi zdaj pri njegovem razvoju in prenašanju v prakso.

Pri projektu so sodelovali centri za socialno delo, različne kulturne organizacije, društva, splošnoizobraževalne knjižnice, sindikati, organizacije za ljudi s posebnimi potrebami ipd. S podelitvijo potrdil o usposobljenosti za delo v študijskih krožkih novim vodjem in mentorjem se je delovanje razširilo tudi v kraje, kjer študijski krožki doslej niso delovali. To so: Cerknica, Krško, Trebnje, Piran, Bakovci, Sevnica, Slovenj Gradec, Radlje ob Dravi, Ruše in Mozirje.

Usposabljanje je potekalo v sedmih skupinah, od teh so bile tri specializirane: za društva podeželske mladine, za Zvezo prijateljev mladine ter za brezposelne. Razveseljivo je tudi to, da se pedagogi, ki delujejo v študijskih skupinah, sami od sebe vključujejo v projekt, saj so začutili, da so metode dela v študijskih krožkih uporabne tudi pri delu študijskih skupin. S tem ko so metode dela študijskih krožkov postale uporabne za strokovnjake in za laike, smo na dobri poti, da projekt zaživi v praksi.

Novim vodjem in mentorjem želimo veliko uspeha pri snovanju in delovanju študijskih krožkov ter jih še posebej pozivamo, da svoje poslanstvo opravljajo v duhu temeljnih načel študijskih krožkov - svobodna izbira tem in prostovoljnost sodelovanja.

Mag. Slavica Černoša, ACS

Izobraževanje na daljavo ni več tisto, kar je bilo

S konference Open Classroom v Oslu

Septembra sem se udeležila konference Open Classroom v Oslu. Organizirala sta jo EDEN (European Distance Education Network) in ICDE (International Council for Distance Education), denarno pa podprla Unesco in norveško ministrstvo za Cerkev, izobraževanje in raziskovanje, ki sta sponzorirala tudi moje potovanje in bivanje v Oslu. Norvežani so se tako, kot je za Skandinavce značilno, izkazali kot izjemni organizatorji in prijetni gostitelji okrog 150 udeležencem. K vzdušju ju na konferenci je nedvomno pripomogel pravljicni Park hotel Rica, ob vznožju slovite holmenkollenske skakalnice.

V treh dneh se je zvrstilo 40 prispevkov različnih avtorjev iz zahodne in tudi vzhodne Evrope, Amerike, Nove Zelandije in Izraela. Poleg plenarnega dela so potekale vzporedne tematske delavnice in predstavitve projektov s plakati, kjer smo tudi mi predstavili naš projekt organiziranega samostojnega učenja.

Delavnice so bile razvrščene v pet tematskih sklopov:

1. Politika in načrtovanje:

Prevladovala so teme, ki so obravnavale pogled v prihodnost izobraževanja, spremembe, po katerih se kaže potreba, tako s stališča večje samostojnosti učenca, kot s stališča sprememb, ki jih prinaša sodobna tehnologija;

2. Priložnosti in izzivi posameznih tehnologij:

Predstavljeno je bilo 14 projektov, kjer uporabljajo zlasti telekomunikacijsko tehnologijo pri učenju in izobraževanju;

3. Izobraževanje na daljavo za različne ciljne skupine:

Predstavljeni so bili projekti odprtega učenja (Open Learning) in izobraževanja na daljavo, namenjeni predvsem ljudem s posebnimi potrebami;

4. Posledice izobraževanja na daljavo:

Tema tega sklopa so bile posledice, ki jih prinaša vpeljava informacijske tehnologije v izobraževanje, kot npr. spremenjena vloga učitelja, novo znanje, ki je ob tem potrebno.

5. Novi odnosi:

Z vpeljavo informacijske tehnologije nastajajo novi odnosi med akterji izobraževanja, pojavljajo se novi partnerji, kot npr. izobraževalni posredniki (brokerji).

Če bi na kratko povzeli, bi lahko rekli, da je bila rdeča nit celotne konference informacijska tehnologija in spremembe, ki jih povzročajo pri učenju in izobraževanju. Čeprav je bila osrednja pozornost namenjena izobraževanju na daljavo, pa ravno

informacijska tehnologija povzroča spremembe, ki bodo sčasoma zahtevale drugačno poimenovanje in vsebinske opredelitve učnih in izobraževalnih pristopov. Izobraževanje na daljavo in kasneje odprto učenje (Open Learning) sta se med razvojem pojavila kot obrobna pristopa, pri katerih je poudarek predvsem na samostojnem delu, za izobraževanje na daljavo pa je značilna zlasti fizična ločenost učitelja in učenca. Z vpeljavo sodobne tehnologije, tako v izobraževanje na daljavo kot v tradicionalno izobraževanje, pa se meje med enim in drugim razblinjajo. Z vpeljevanjem samostojnih metod v tradicionalno izobraževanje, - to omogoča in olajšuje zlasti multimedij - se tradicionalno učenje in izobraževanje približuje odprtemu učenju (Open Learning), hkrati pa uporaba različnih povezav - modemska povezava, Internet, zlasti pa satelitski prenos - pripomore k vse tesnejši povezavi med učiteljem in učencem, ki je pri izobraževanju na daljavo še do nedavnega ostajal sam, izoliran, tako od učitelja kot od drugih učencev. Projektom, ki so jih na konferenci predstavili je skupno zlasti to, da se ti trije prijemi, tradicionalno poučevanje, samostojno učenje in izobraževanje na daljavo med seboj prepletajo in dopolnjujejo. Kot primer bom navedla kako poteka program angleščine za tehnike na tehniškem inštitutu v Ouluju na Finskem. Finska je razmeroma redko naseljena, zaradi geografskih posebnosti in podnebni razmer pa je potovanje iz kraja v kraj pogosto oteženo. Tako je učitelj na inštitutu v Ouluju, učenci pa so po vsej deželi. Učenje poteka takole: učenec se v območnem učnem središču priklopi na računalniško omrežje in samostojno predeluje avdiografične lekcije, ki mu jih pošilja učitelj iz Ouluja; ob določenih dnevih in urah se telefonsko poveže z učiteljem, ki je hkrati povezan tudi z drugimi učenci (učenci med seboj ne morejo biti povezani) in lekcijo predelajo skupaj; občasno imajo nekakšen frontalen pouk, videokonferenco, ko se učenci zberejo in poslušajo (in gledajo) učitelja iz Ouluja, ki je lahko oddaljen od njih tudi nekaj sto kilometrov. Hkrati je to priložnost, da se učenci spoznajo in pogovorijo o morebitnih težavah, vse to pa dopolnjuje samostojno učenje, ki poteka v območnih učnih središčih (lahko seveda tudi kjer koli drugje), kjer so na voljo jezikovni laboratoriji in gradivo za samostojno učenje, zlasti programi za učenje besednjaka in slovnice na CD-ROMih.

Je to morda "razred" prihodnosti? Prepričali so me, da takšna prihodnost ni več daleč.

Če se želite včlaniti v EDEN ali ICDE (ustanove ali posamezniki), sporočite to na naslova:

EDEN Secretariat UK,

Ms Kerry Mann, Executive Secretary

PO Box 92, Milton Keynes

MK7 6DX, United Kingdom

Tel.: 00 44 1908 65 4147

Faks: 00 44 1908 65 4374

E-mail: k.a.mann@open.ac.uk

ICDE (International Council for Distance Education)

Gjerdrums vei 12

0486 Oslo

Norway

Tel.: 00 47 22 95 06 30

Faks: 00 47 22 95 07 19

Irena Benedik, ACS

Mednarodni Evropski posvet prostovoljskih združenj 1995

"Nikoli končno in zmeraj na poti" - to je vodilo in prvo pravilo višje šole Dalum. Šola je bila ustanovljena že 1862, in vendar je ne glede na dolgo tradicijo in ukoreninjenost v pretekli dánski kulturi in izobraževalnem sistemu simbol za novosti, nove zamisli in razvoj. Prvotno je delovala kot Ljudska visoka šola (Folk High School); ustanovil jo je Cristen Kold, glavni inovator in pobudnik novega izobraževalnega programa pa je bil Jörgen Pedersen. Šola je v Odenseju, ki je zaradi odlične lokacije - v središču Danske, prometne povezanosti in učnih možnosti pogosta organizatorica mnogih izobraževalnih in kulturnih srečanj. Arhitektonska zasnovanost in raznolika izbira različne informacijske tehnologije omogočata učenje v manjših skupinah in zavzeto sodelovanje vseh udeležencev pri delu.

Šola je letos gostila Evropski posvet prostovoljskih združenj (ESVA European Symposium on Voluntary Associations 1995). Udeležilo se ga je več znanstvenikov, izobraževalcev in drugih strokovnjakov, ki delajo na področju prostovoljskega sektorja in civilne družbe. Omrežje so ustanovili in razvili na podlagi izkušenj iz nizozemsko madžarskega sodelovanja, ki se je začelo pred desetimi leti. Letošnji posvet je bil organiziran v sodelovanju z lokalno vlado (Country of Funen) in Oddelkom za kulturo in izobraževanje odraslih pri Ministrstvu za izobraževanje in kulturo od 10. do 15. oktobra.

ESVA ima mednarodni sklad, ki je nepridobitna organizacija s sedežem na Madžarskem in združuje člane iz najrazličnejših držav, predvsem iz Vzhodne in Srednje Evrope. Ustanovljen je bil zato, da bi podpiral:

- raziskovanje in izobraževanje na področju nepridobitnega, prostovoljskega oziroma t.i. tretjega sektorja;
- prenašanje in širjenje znanja in informacij v t.i. tretjem sektorju;
- komunikacijo in sodelovanje raziskovalcev, v teoriji in praksi.

Posveta se je udeležilo 36 udeležencev iz: Poljske, Estonije, Madžarske, Romunije, Anglije, Švedske, Finske, Danske, Nizozemske, Združenih držav Amerike in Slovenije. Predsedoval je dr. Josef Katus, delo pa je potekalo predvsem v obliki predavanj in delavnic.

Temeljna tema posveta je bila Prostovoljske organizacije in komunikacijski management. Udeleženci so v pogovoru poudarili, da je nova izobraževalna tehnologija vsekakor eden od pomembnejših dejavnikov, ki izboljšuje učno kakovost in bistveno vplivajo na dogajanje v družbi. Prednosti takega načina sporazumevanja so vidne v večji integrativnosti in interaktivnosti. Ugotovili so, da nova informacijska tehnologija, ne le da ponuja nove možnosti, temveč opozarja tudi na nove težave, hkrati pa razširja socialne in druge informacije pri njihovem reševanju. Komunikacijske novosti hkrati ponujajo nove možnosti in prostor za delovanje in povezovanje, zlasti v državah, ki sedaj ustvarjajo strukturo civilne družbe.

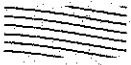
Veliko prostovoljskih organizacij še zmeraj ne zna izrabiti prednosti sodobne informacijske tehnologije. To je pogosto posledica odpora do novosti ali pomanjkanja denarja. Potrebe po razvijanju novega načina komuniciranja izhajajo iz:

- potreb po razvoju zunanje komunikacije, ki bi omogočila večjo denarno in socialno podporo;
- povečevanja samostojnosti prostovoljskih združenj;
- razširjanja znanja in informacij, ki zajemajo značilnosti naravnega in kulturnega okolja, kot tudi razvoj komunikacijskih in drugih izobraževalnih spretnosti. To pa so spretnosti, ki so ključne pri razvoju izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja.

Organizatorji so na koncu posvet ovrednotili. Udeleženci so izpolnili anketni vprašalnik in v odgovorih izrazili zadovoljstvo z obravnavano vsebino, s temami, časovno porazdelitvijo plenarnih predavanj in delavnic ter organizacijo celotnega posveta. Dobro so ocenili predvsem komunikacijo v delavnicah, ki so bile prirejene ob tem srečanju in predvsem praktično usmerjene in so predstavljale podatke in projekte v različnih državah. Posebno zadovoljni so bili z organizacijo in gostoljubnostjo domačinov.

Zadnja seja izvršnega odbora je določila osrednjo temo in kraj naslednjega posveta. Naslednji posvet ESVA (1996) bo v Helsinkih, in sicer na temo Prostovoljska združenja in etničnost.

Jasmina Mirčeva, ACS

Izobraževalni programi Evropske skupnosti

V Bruslju je bil od 25. do 28. oktobra 1995 seminar v organizaciji Evropske fundacije za razvoj menedžmenta (EFMD - European Foundation for Management Development) z naslovom Programi evropske skupnosti na področju menedžmenta, izobraževanja in usposabljanja (EC Programmes in the Area of Management, Education and Training). Udeležilo se ga je 65 strokovnjakov, predvsem iz držav članic Evropske skupnosti. Države srednje in vzhodne Evrope so bile zastopane z udeleženkama iz Češke in Slovenije.

Poglavitni namen seminarja je bil predvsem seznaniti udeležence s projekti Evropske skupnosti na področju menedžmenta, izobraževanja in usposabljanja. Vendar se organizatorji niso omejili samo na to področje, temveč so predstavili vse projekte, kjer je mogoče sofinanciranje Evropske skupnosti. Pri tem je šlo za 27 ustreznih programov (PHARE in podskupine, zaposlovanje (employment) in podskupine, LEONARDO in podskupine, SOCRATES in podskupine, TEMPUS, usposabljanje in mobilnost raziskovalcev (TMR - Training and Mobility of Researchers), ciljno družbeno-gospodarsko raziskovanje (TSER - Targeted Socio-Economic Research), druge pobude na področju izobraževanja in usposabljanja (11 projektov, ki so del večjih projektov npr. PHARE ali SOCRATES, ali pa so specifični za posamezno območje - npr. sredozemske dežele. Predstavili so tudi decentralizirane pisarne Evropske zveze in omrežja in vire informacij. Tako je bil prvi dan namenjen splošni predstavitvi vseh programov, drugi dan seminarja pa smo udeleženci v delavnicah podrobneje spoznavali posamezne projekte.

Lahko bi se reklo, da je bil cilj seminarja v celoti dosežen - predstavitev projektov evropske skupnosti, kdo se lahko na te projekte prijavi, kdaj so roki za prijavo in cilji, ki jih posamezni projekti zasledujejo. Res pa je, da ne udeleženci ne organizatorji s seminarjem niso bili popolnoma zadovoljni. Organizatorji so pričakovali več razprave, predvsem o popolnoma določenih projektih. To so pričakovali tudi udeleženci, vendar se to ni zgodilo. Udeleženci niso prišli s projekti, o katerih bi želeli razpravljati, ampak so prišli poslušati o novostih, morebitnih novih ciljnih in iskati partnerje za nadaljnje sodelovanje. Delavnice, kjer bi bila razprava mogoča, pa so bile časovno prekratke in informacijsko tako strnjene, da kakršne koli razprave, predvsem pa bolj poglobljene, sploh niso omogočale.

In vendar je bila odločitev za udeležbo na seminarju v Bruslju pomembna. Pomenila je spoznavanje ljudi in institucij in navezovanje stikov s populacijo s katero smo se doslej morda premalo srečevali - izobraževalci menedžerjev. To ne pomeni, da je Slovenija v tem delu brez povezav. V tem dogajanju sodelujejo vsaj tri slovenske organizacije, ena izmed njih celo zelo aktivno. Tam so bile izobraževalne institucije, kot so Fontainebleau (najbolj znana francoska institucija za izobraževanje menedžerjev), kadrovske fakultete, različne agencije, ki se s tem izobraževanjem ukvarjajo in nacionalni uradi, odgovorni za programe Evropske skupnosti. V centru smo prepričani, da to, kar smo slišali v Bruslju, ni pomembno samo za nas.

Programi Evropske skupnosti, ki jih denarno podpira, bodo marsikoga izmed vas zanimali zdaj, ko načrtujete dejavnosti za naslednje leto. V ACS vam ponujamo

možnost, da vam pripravimo skupno srečanje, kjer bi vam povedali več o posameznih programih, ciljeh, rokih za prijavo in možnostih za sodelovanje v programih.

Vse, ki vas to zanima in želite, da organiziramo posebno srečanje, pokličite v ACS Mašo Stavanja, najkasneje do 8. decembra 1995.

Mag. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Na poti k povezovanju v Evropi

Projekt Evropskega sveta Izobraževanje odraslih za aktivno in demokratično državljanstvo ali kaj lahko k temu pripomore zakonodaja in politika

Evropski svet v Strasbourgu in njegovi organi za področje izobraževanja (Sekcija za šolsko in zunajšolsko izobraževanje pri Direktoratu za izobraževanje, kulturo in šport) se v zadnjih letih zaporedoma lotevajo tudi projektov, pomembnih za izobraževanje odraslih. Tako so v letih 1988 do 1993 izpeljali projekt Izobraževanje odraslih in družbene spremembe (končno poročilo je leta 1993 napisal Gerald Bogard), zdaj pa končujejo projekt izobraževanje odraslih za demokratično državljanstvo (Adult Education for Democratic Citizenship), na temo, ki se je začela leta 1994. Pri teh projektih sodelujejo strokovnjaki iz številnih evropskih držav, ki obravnavajo posamezne teme iz projektov v ožjih ekspertnih skupinah. Povabljen sem bil, da sodelujem pri obravnavi teme Vprašanja zakonodaje in politike pri izobraževanju odraslih (Legislative and Policy Issues in the Field of Adult Education), pri projektu o izobraževanju odraslih in aktivnem državljanstvu. Skupina se je sestala od 25. do 27. oktobra 1995. Poleg vodje in osebja iz Sveta Evrope nas je v tej skupini sodelovalo dvanajst oseb iz enajstih držav.

Celoten projekt je sicer obsegal pet tem, poleg že navedene še tele: Zaposlenost, delo in državljanstvo: pridobivanje ključnih kvalifikacij s splošnim izobraževanjem in poklicnim usposabljanjem odraslih; Sodelovanje in partnerstvo: kako omogočiti odraslim, da aktivno in odgovorno sodelujejo; Novi koncept razvoja skupnosti v razvijajoči se demokraciji; Kulturni pluralizem, manjšine in migracije: kako se naučiti živeti skupaj v kulturni raznolikosti. Projekt je vodil Ettore Gelpi, znani strokovnjak, ki je dalj časa deloval pri Unescu. Zdaj ko so vsi projekti končani, bo E. Gelpi napisal končno poročilo, sicer pa se izdeja za vsako temo tudi posebno poročilo. Poleg tega sprejme skupina končni dokument s stališči in priporočili o obravnavani temi. Ta priporočila in predlogi bodo predloženi organom Sveta Evrope, ki razpravljajo o njihovi včlenitvi v program dela Sveta Evropa za naslednje obdobje.

Poleg tega da sem sodeloval v razpravi o temi, za katero sem bil povabljen, sem pripravil tudi poseben prispevek za razpravo (takšno nalogo je imel vsak od povabljenih udeležencev). Naslov mojega prispevka je bil: Vloga in pristojnosti države pri razvijanju in sistemskem urejanju ter pospeševanju razvoja izobraževanja odraslih. Opozarjal sem na to, da pri razvijanju izobraževanja odraslih potrebujemo jasno državno (nacionalno) politiko in strategijo in da moramo v tej doseči, da bo izobraževanje odraslih, sistemsko enakopravno obravnavano v primerjavi z izobraževanjem otrok in mladine, sicer pa je

treba upoštevati njegove specifičnosti. Opozarjal sem na krizni položaj izobraževanja odraslih v nekdanjih evropskih socialističnih državah in na potrebo, da zahodna Evropa, zlasti Evropska zveza, bolj včlenijo ta del Evrope v svoje razvojne načrte in politične odločitve.

V sprejetih sklepih in priporočilih je bilo oboje pomembno upoštevano. Sicer pa je bilo na različne načine poudarjeno, da je uresničitev cilja - spodbuditi in doseči enake možnosti za sodelovanje vseh v družbi - odvisna od optimalne uporabe človeške energije, od ljudi. Kot posebne teme, ki zadevajo sodelovanje izobraževanja odraslih in zahtevajo posebno pozorno obravnavo, so bile navedene v sprejetem končnem dokumentu: avtonomnost subjektov (posameznikov in skupin); razvoj struktur, s katerimi se povezuje učenje in razvijanje spretnosti za demokratično sodelovanje; učenje in delo; oblike in potek izobraževanja; sistemi za podporo (zakonodajna, financiranje, potrjevanje, vodenje). Priporočili pa so, naj bi opravili: raziskavo o medsebojnem prepletanju transnacionalnih ter dvostranskih in večstranskih politik ob soočanju z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi politikami in sistemi. Glede na te raziskave naj bi ugotovili najboljše modele in institucionalne prijeme, s katerimi bi bilo mogoče pomagati državam, da bi čim bolj uporabile mednarodne povezave in pomoč. Raziskati bi morali tudi načine, kako lahko izobraževanje odraslih pripomore k temu, da bi vsi ljudje lahko postali dejavni neodvisni učenci in državljani ter s tem krepili civilno družbo in območna gospodarstva v novi Evropi in na novem trgu dela.

Ugotovitve, kakršne lahko sprejme skupina izvedencev, v kateri so zastopniki različnih držav, so zmeraj bolj ali manj splošne in vseobsegajoče. Vendar moram poudariti, da je skupina imela posebno razumevanje za problematiko nekdanjih socialističnih držav in da se je to ustrezno zrcalilo v sprejetih stališčih in priporočilih. Očitno je, da se začenjajo Evropa ali vsaj mnogi Evropejci zavedati grozeče nevarnosti, da bi pol Evrope (po številu prebivalcev, še bolj pa po velikosti ozemlja nekdanjih socialističnih držav, srednje in vzhodne Evrope) ostalo nečlanjeno v nove zveze. Res pa je, da je na tej poti veliko hudih težav in da bo tako tudi v prihodnje.

Dr. Zoran Jelenc, ACS

Predstavitev študijskih krožkov na mednarodnem kongresu na Južnem Tirolskem

"Izobraževanje na podeželju" je tema, s katero se že nekaj let zavzeto ukvarja Urad za izobraževanje odraslih v Bolzanu (Italija). V dneh od 28. do 30. novembra 1995 je potekal 3. mednarodni kongres, ki je bil namenjen tej tematiki. Udeleženci iz Južne Tirolske, Avstrije, Švice in Slovenije so iz spoznanj strokovnjakov, izkušenj izobraževalcev in samih uporabnikov izobraževalnih programov skušali izluščiti smeri razvoja, predvsem pa moč izobraževanja, ki naj bi to podprla.

Osrednje razprave so bile na temo razvoja identitete posameznikov in skupin, ki se srečujejo v turizmu, in zagotavljanja kakovosti v turizmu ter izobraževalnih procesih. Psihologinja Sylvia Schroll-Machl z Visoke šole v Regensburgu, etnologinja prof. dr. Christel Kohle Hezinger z Etnološkega instituta na Univerzi v Marburgu in sociolog prof. Diego Cason so razgrnili široko problematiko identitete posameznikov, skupin in naselij na območju Alp. V delovnih skupinah so udeleženci predvsem potrdili, da je treba ustvarjati okolja, kjer bodo stalni prebivalci in turisti iz "potovanj" naredili "srečanja" posameznikov s sabo in z drugimi. Prof. Ugo Morelli z Univerze Ca'Foscari v Benetkah je skušal označiti mogoče smeri razvoja teh krajev; označil ga je kot dolgotrajen proces spreminjanja miselnosti, ki poteka med več skupnostmi. Razvoj zahteva jasne sloge sodelovanja, jasno razvrstitev vrednot in razvoj novih in jasnih pričakovanj. Lastnik in direktor hotela "Sterne Muri", Hans Robert Weiss iz Brna, je ob tem predstavil svojo vizijo razvoja, ki temelji na zagotavljanju kakovosti samih storitev in odnosov s sodelavci.

Ves čas kongresa je bilo čutiti močno željo udeležencev, da bi se seznanili z modeli izobraževanja, ki že prinašajo ali vsaj predvidevajo uspehe pri nadaljnjem razvoju turizma. Predstavljenih je bilo 14 projektov. Iz Slovenije sta sodelovala Mirjam Perovič iz agencije "Tolminska" in Darko Mali z ACS. Predstavila sta pripravo ter dozdajšnje izpeljavo in dosežke projekta Študijski krožki. Izkazalo se je, da so Študijski krožki uspešen model sodelovanja izobraževanja odraslih in nosilcev celostnega razvoja podeželja. Metode, način dela in sodelovanje članov ter projekti, ki so potem nastali so veliko pripomogli k razvoju krajev in turizma. Dragoceno je obsežno zbrano gradivo pripravljene publikacije pa odlično predstavljajo novo turistično podobo krajev. V razpravi, ki se je nadaljevala v pogovoru za okroglo mizo, so našli veliko vzporednih točk z zelo uspešnim modelom Načrta turističnega razvoja Naturna na Južnem Tirolskem. Sodelovanje z Uradom za izobraževanje odraslih v Bolzanu, ki je bil tudi organiziral kongres, je bilo poudarjeno ravno v točkah, ki jih razvija tudi ACS: vpeljevanje novih metod učenja in sodelovanja in motivacija ter svetovanje na začetku procesa in med potekom.

Izobraževanje za razvoj podeželja in turizma, ki je v alpskih deželah ključnega pomena za razvoj, so tista področja, od katerih izobraževanje odraslih še veliko obeta. Udeleženci kongresa v Bolzanu so poleg potrebe po novem znanju poudarili predvsem veliko željo po sodelovanju tako posameznih področij z izobraževanjem odraslih kot posameznih uspešnih modelov med sabo.

Darko Mali, ACS

Nov dokument ELLI
Načela šole vseživljenjskega učenja

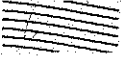
Šola vseživljenjskega učenja:

1. Uresničuje strategijo vsestranskega razvoja potencialov vsakega študenta in učitelja kot glavni organizacijski cilj.
2. Z razumevanjem potreb posameznega študenta in nenehnega razvoja programov za učitelje razvija kulturo kakovost in spoštovanja visokih standardov v vseh svojih dejavnostih.
3. Uporablja spretnosti, zmožnosti in znanje voditeljev, staršev in drugih partnerjev v skupnosti kot temeljni vir razvoja učnih možnosti za otroke in učitelje.
4. Osredotoča se na razvoj bistvenega učenja, socialnih, osebnih in življenjskih spretnosti, vrednot in razumevanja, ki omogoča otrokom prilagajanje na spremembe v življenjskem ciklusu.
5. Ustrezno uporablja sodobno informacijsko in komunikacijsko tehnologijo, z uporabo skupnih učnih priložnosti v raznih omrežjih.
6. Zagotavlja vodeno učenje širši skupnosti, da bi spodbudila razumevanje, strpnost, spoštovanje do drugih, pozitivne vrednote in resnično družbo, ki se uči.
7. Spodbuja sodelovanje med šolo in domom in vključuje družino v življenje in delo šole.
8. Razširja vseživljenjsko učenje na vse študente in učitelje s pomočjo osebnih učnih načrtov, vodij in mentorjev.
9. Z izkušnjami in dodatnimi kulikularnimi možnostmi ozavešča otroke in učitelje.
10. Uzavešča učenje kot zaželjeno, nenehno in prijetno navado za vsakogar.

(Objavljeno v ELLI Comment, No. 14, September 1995)

KOTIČEK JE VAŠ

**Izobraževanje moderatorjev trenerjev za
izvajanje programa Odkrivanje
poklicnega cilja v Sloveniji**

"DOBA" iz Maribora je priredila letošnega novembra v Rogaški Slatini že za tretjo skupino desetdnevno usposabljanje moderatorjev trenerjev za izvajanje programa Odkrivanje poklicnega cilja. V tej skupini so strokovni sodelavci Republiškega zavoda

